

OCENA ROZPRAWY DOKTORSKIEJ LEK. KATARZYNY ZIMMER z KATEDRY i KLINIKI OKULISTYKI
UNIwersytetu Medycznego im. Piastów Śląskich we Wrocławiu
pt. „ZMIANY W NARZĄDZIE WZROKU U PACJENTEK CIĘŻARNYCH W CIĄŻACH POWIKŁANYCH
NADCIŚNIENIEM TĘTNICZYM INDUKOWANYM CIĄŻĄ”

Przedstawiona do recenzji praca doktorska lek. Katarzyny Zimmer jest niezwykle interesującym interdyscyplinarnym opracowaniem bardzo ważnego z punktu widzenia perinatologii zagadnienia, jakim nadciśnienie indukowane ciążą – jedno z najczęstszych a zarazem najcięższych powikłań ciąży. Poszukiwanie nowoczesnych metod diagnozowania realnego stanu ciężarnych, u których występuje to powikłanie, jest wyjątkowo cenną inicjatywą. Wydaje się, że podjęte przez Doktorantkę badania mogą okazać się przydatne także w prognozowaniu wystąpienia preeklampsji w przebiegu ciąży, co odgrywa bardzo ważną rolę w planowaniu właściwej opieki perinatalnej.

Praca doktorska lek. Katarzyny Zimmer ma typowy układ dla tego typu opracowań. Wraz z piśmiennictwem i przypisami liczy 99 stron, zawiera 55 tabel i 15 rycin.

W liczącym 22 strony Wstępie, Autorka szczegółowo, acz niezwykle przejrzysto, omawia zawiłości anatomiczne oczodołu i gałki ocznej, ze szczególnym zwróceniem uwagi na unaczynienie tego regionu i możliwości oceny parametrów przepływu dopplerowskiego. W dalszej części lek. K. Zimmer wprowadza Czytelnika w zagadnienie nadciśnienia indukowanego ciążą, z uwzględnieniem klasyfikacji, epidemiologii, patogenez, kliniki oraz – co najważniejsze – diagnostyki i prognozowania, możliwych między innymi dzięki zastosowaniu badania przepływów naczyniowych.

Następnie Kandydatka do stopnia doktora nauk medycznych przedstawia w sposób wyczerpujący i jednocześnie logiczny założenia pracy oraz jej główne cele, sformułowane w liczbie trzech.

W rozdziale Materiał i Metody podana jest charakterystyka badanych pacjentek, które Autorka podzieliła na trzy grupy:

- Grupa 0 – kobiety nie będące w ciąży, bez obciążeń ogólnych
- Grupa 1 – pacjentki ciężarne bez PIH
- Grupa 2 – grupa PacjenteK ciężarnych z PIH

łącznie analizą objęto 72 pacjentki, co w ujęciu okulistycznym pozwala na uzyskanie wyników, pochodzących z badań 144 oczu.

Równie jasno został opisany schemat badania rozszerzonego badania okulistycznego każdej z pacjentek, który obejmował następujące elementy:

1. Ostrość wzroku
2. Badanie dna oka
3. OCT plamki
4. USG Doppler naczyń pozagałkowych – parametry PSV, EDV, PI, RI, s/d

Na podkreślenie zasługuje fakt, że wszystkie badania oraz wszystkie elementy oceny zostały przeprowadzone osobiście przez Doktorantkę, według jednolitego protokołu i w tych samych warunkach zewnętrznych.

Metody statystyczne, zastosowane w analizie wyników, zostały dobrane w sposób prawidłowy i właściwie opisane w niniejszym rozdziale.

Wyniki wraz z ich szczegółową analizą, Autorka przedstawiła na kolejnych 40 stronach swojej rozprawy. Ich percepcję w znaczący sposób ułatwia połączenie formy opisowej z tabelaryczną i graficzną. Nie ulega wątpliwości, że Doktorantce udało się wykazać, iż badanie pozagałkowych naczyń tętnicznych odgrywa istotną rolę w ocenie ogólnego stanu hemodynamicznego ciężarnej, co – zgodnie z sugestią Doktorantki – „może stanowić wskazanie do podjęcia decyzji położniczej, ze względu na stan matki. Biorąc pod uwagę, że przepływ krwi w tętnicy ocznej pośrednio odzwierciedla stan hemodynamiczny całego układu naczyniowego wewnątrzczaszkowego, jego badanie może pomóc w zrozumieniu chorób ogólnoustrojowych z uszkodzeniem naczyń ośrodkowych, w tym stanu przedzrzucawkowego”. Przeprowadzone przez lek. Katarzynę Zimmer badania wykazały, że badanie ultrasonograficzne naczyń pozagałkowych z wykorzystaniem metody Dopplera, a przede wszystkim tętnicy ocznej, może być pomocne w prognozowaniu i diagnostyce, stosowanej u kobiet ciężarnych.

Dyskusja obejmuje 10 stron manuskryptu. W rozdziale tym Autorka z dużą swobodą przedstawia dostępne w literaturze tematu doniesienia, odnosząc je także do uzyskanych przez siebie wyników i wskazując na potencjalne korzyści, związane z tak interdyscyplinarnym ujęciem tematu. Recenzenta z całą pewnością nie dziwi ogromna wiedza okulistyczna Doktorantki – wszak jest to dziedzina, w której jest Ona specjalistką. Natomiast na podkreślenie zasługuje to, iż Kandydatka wykazała się niezwykle głęboką i dojrzałą wiedzą w dziedzinie szeroko pojętej perinatologii, a zwłaszcza zagadnień, związanych z nadciśnieniem indukowanym ciążą. Nie sposób nie zgodzić się z ostatnim zdaniem, kończącym rozdział Dyskusja: „Łącząc siły nowoczesnej diagnostyki okulistycznej i perinatologii, możemy być bliżej

odpowiedzi na pytanie – jak wcześniej rozpoznać zmiany w organizmie wpływające na podjęcie decyzji położniczej w zaawansowanym PIH i/lub stanie przedrzucawkowym”.

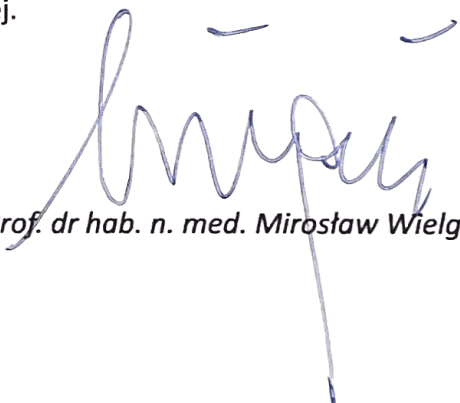
Na podstawie przeprowadzonych badań oraz ich szczegółowej analizy, Autorka sformułowała 5 logicznie spójnych i trafnych wniosków, które jednoznacznie podsumowują przydatność pogłębionej diagnostyki okulistycznej, obejmującej badania dopplerowskie naczyń pozagłokowych, w prognozowaniu i diagnostyce pacjentek z nadciśnieniem indukowanym ciążą lub zagrożonych jego wystąpieniem. Sugerowałbym jednak taką redakcję wniosków końcowych, aby stanowiły one odpowiedź wprost na sformułowane uprzednio trzy główne cele pracy – na przykład z zastosowaniem podpunktów.

Piśmiennictwo obejmuje 105 pozycji, pochodzących z literatury światowej – w tym także najnowsze publikacje, które ukazały się po roku 2020. Podkreślenia wymaga również i to, że w wielu przypadkach Autorce udało się dotrzeć do adekwatnego piśmiennictwa autorów polskich.

Cieszę się, że jako recenzent niniejszej pracy nie mam do niej praktycznie żadnych uwag merytorycznych – poza wspomnianą uprzednio sugestią, dotyczącą przeredagowania wniosków. Mam jednak kilka drobnych uwag natury edytorskiej i językowej, których uwzględnienie proponuję rozważyć w ostatecznej redakcji niniejszej dysertacji. Autorka używa pojęć „narządy dodatkowe oka” oraz „narzędzia dodatkowe oka – wydaje się, że poprawną formą jest pierwsza z obu wymienionych. Wewnątrzoczdolowy odcinek nerwu wzrokowego mierzy raczej 30 mm, a nie 30 m, jak – zapewne omyłkowo – podano w podrozdziale, opisującym anatomię narządu wzroku. Wspominając sławny w świecie okulistycznym Moorfields Hospital warto dodać dla niewtajemniczonych, że znajduje się on w Londynie. Prędkość końcoworozkurczowa określana jest skrótem EDV, a nie PSV, jak podano na stronie 15. Wyjaśniając pojęcie „brain sparing effect” Autorka podała, że jest to „efekt ocalający mózg” – lepszym sformułowaniem wydaje się być „efekt oszczędzający mózg” lub „efekt chroniący mózg”. Zamiast „waga pacjentki” proponuję używać określenia „masa ciała”. Doktorantka stosuje określenie „ultrasonografia Doppler” – jest to swego rodzaju skrót myślowy, czy raczej tzw. kalka językowa – lepszym sformułowaniem jest w mojej ocenie „ultrasonografia metodą Dopplera” lub „ultrasonografia dopplerowska”. I ostatnia uwaga – cytowane przez Doktorantkę Stanowisko Polskiego Towarzystwa Nadciśnienia Tętniczego, Polskiego Towarzystwa Kardiologicznego oraz Polskiego Towarzystwa Ginekologów i Położników ukazało się w roku

2019, a nie w 2011. Pragnę raz jeszcze podkreślić, że uwagi te mają jedynie charakter edytorski i w żaden sposób nie umniejszają wartości merytorycznych niniejszej rozprawy.

Podsumowując powyższe rozważania stwierdzam, że przedstawiona mi do oceny rozprawa doktorska lek. Katarzyny Zimmer spełnia warunki określone w Art. 187 ust. 1-4 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (tj. Dz. U. 2018 poz. 1668. Przeprowadzona analiza świadczy niezbicie o umiejętności prowadzenia przez Kandydatkę samodzielnych badań, co bardzo dobrze rokuje w aspekcie Jej dalszego rozwoju naukowego. Biorąc powyższe pod uwagę zwracam się do Wysokiej Rady Dyscypliny Nauk Medycznych Uniwersytetu Medycznego im. Piastów Śląskich we Wrocławiu z wnioskiem o dopuszczenie lek. Katarzyny Zimmer do dalszych etapów przewodu doktorskiego, zmierzających ostatecznie do nadania Jej stopnia naukowego doktora nauk medycznych i nauk o zdrowiu. W związku z wysoką merytoryczną wartością niniejszej dysertacji, jej niewątpliwie interdyscyplinarnym charakterem i wynikających z niej licznych implikacji natury klinicznej, wnioskuję jednocześnie o wyróżnienie ocenianej rozprawy doktorskiej.

Prof. dr hab. n. med. Mirosław Wielgoś

Warszawa, 15.05.2023 r.